

Cyngor Sir Ynys Môn

Adroddiad Sgriwtini

Pwyllgor:	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio
Dyddiad:	20 Ionawr 2026
Pwnc:	Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Môn a Gwynedd
Cadeirydd Sgriwtini:	Cynghorydd Dylan Rees

1. Pwy fydd yr aelod portffolio yn cyflwyno / arwain yr adroddiad?

Aelod Portffolio	Rôl
Cynghorydd Robin Williams	Dirprwy Arweinydd
Swyddog Gwasanaeth (yn cefnogi)	Rôl
Dylan Williams	Prif Weithredwr

2. Pam y gofynnir i'r Pwyllgor Sgriwtini ystyried y mater

Mae'r Ddeddf Llesiant a'r canllawiau cenedlaethol cysylltiedig yn nodi 3 rôl ar gyfer pwyllgorau craffu'r Awdurdodau Lleol wrth ddarparu atebolrwydd democrataidd i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus: - Adolygu trefniadau llywodraethu'r BGC - Ymgynghorai statudol ar yr Asesiad Llesiant a'r Cynllun Llesiant - Monitro cynnydd ymdrechion y BGC wrth weithredu'r Cynllun Llesiant

3. Rôl y Pwyllgor Sgriwtini ac argymhellion

- ☒ Er sicrwydd
☐ Er argymhelliad i'r Pwyllgor Gwaith
☐ Er gwybodaeth

Argymhelliad(ion): Gofynnir i'r Pwyllgor Sgriwtini nodi a chynnig sylwadau ar y trefniadau llywodraethu, a'r cynnydd yn erbyn Cynllun Llesiant 2023-2028 a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2023.
--

4. Sut mae'r argymhelliad(ion) yn cyfrannu at amcanion Cynllun y Cyngor?

Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi ymrwymo i'r egwyddorion o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r Cyngor yn darparu amrywiaeth o wasanaethau fydd yn cyflawni eu hamcanion llesiant unigol, yn ogystal â chyfrannu at, a chefnogi amcanion llesiant y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

5. Themâu sgriwtini allweddol

Y meysydd allweddol ddylai'r Pwyllgor Sgriwtini ganolbwyntio arnynt:

1. Meincnodi / dysgu o brofiad
2. Gweithio mewn partneriaeth
3. Lliniaru tlodi
4. Cynllun Cyflawni - cynnydd

6. Pwyntiau allweddol / crynodeb

Gwelwch yr Adroddiad Blynyddol llawn yn Atodiad 1.

Crynodeb o brif gyflawniadau Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn yn 2025:

Mae'r BGC ym mlwyddyn 3 o'r Cynllun Llesiant 5 mlynedd presennol, a mae'r rhan fwyaf o'r amcanion naill ai wedi'u cwblhau neu mae cynllun ar waith gydag amserlen arfaethedig ar gyfer eu cwblhau. Mae cyfarfodydd chwarterol wyneb yn wyneb yn cael eu mynychu'n dda iawn ac yn rhoi cyfle i aelodau rwydweithio a chydweithio ar nifer eang o faterion sy'n effeithio ar ein cymunedau. Mae agendâu'r cyfarfodydd yn canolbwyntio mwy ar wneud penderfyniadau a blaenoriaethu camau gweithredu yn hytrach na bod yn blatfform rhannu gwybodaeth. Er bod y BGC yn fforwm strategol, mae'n deg dweud bod BGC Gwynedd ac Ynys Môn wedi datblygu i gael persbectif gweithredol gyda llawer o enghreifftiau o bartneriaid yn cydweithio ar y cyd, yn rhannu arfer da, yn dysgu gwersi ac yn symud ymlaen gyda'i gilydd.

Eleni, mae'r BGC wedi cydweithio yn agosach gyda Llywodraeth Cymru, gyda Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, Comisiynydd y Iaith Gymraeg a'r Comisiynydd Plant i gyflawni ei amcanion.

Blaenoriaeth iaith Gymraeg (swyddog CSYM): Yr Is-grŵp iaith wedi cwblhau'r Prosiect Ymarferion Recriwtio da ac wedi cychwyn ar y Prosiect o Chwalu'r Mythau am weithio yn Gymraeg – i'w lansio yn Eisteddfod yr Urdd mis Mai.

Amcan Pwysau Iach (swyddog CSYM): Cydweithio gyda Thîm Pwysau Iach Iechyd Cyhoeddus i ddarparu adnodd i sefydliadau allu adolygu eu polisïau a gweithgareddau mewnol er mwyn hyrwyddo pwysau iachach ac arddangos arferion da. Y bwriad ydi i ddarparu cyfleoedd i sefydliadau ystyried su mae modd gweithio â phartneriaid o fewn y system leol drwy gymryd Dull System Gyfan. Mae Cyngor Môn yn flaengar – gyda'r sefydliadau eraill yn dilyn yn araf deg.

Amcan Newid Hinsawdd – Siarter Teithio Llesol (swyddog CSYM): 6 aelod o'r Bwrdd wedi cyd-arwyddo'r Siarter ym mhresenoldeb Ken Skates, Gweinidog Trafnidiaeth, Llywodraeth Cymru. 4 aelod arall yn y broses o ymrwymo i'r Siarter – yn cynnwys Heddlu Gogledd Cymru a BCUIHB. Ni yw'r Bwrdd cyntaf drwy Gymru i fod yn cyd-arwyddo'r Siarter Teithio Llesol. Edrychir ar yr Is-Grŵp yng Ngwynedd a Môn fel enghraifft wych o ran cydweithio a'i ddatblygiad, ac arweinir y ffordd gyda'r grwpiau cyffelyb ar draws y gogledd. Mae aelodau'r grŵp wedi creu astudiaethau achos o fewn eu

sefydliadau sy'n dangos esiamplau o arfer dda, gweithredu'r Siarter ac yn agored i rannu syniadau ac adnoddau er mwyn osgoi dyblygu.

Amcan Newid hinsawdd – ARNH / CCRA (swyddog CSYM): Mae'r tri BGC y gogledd wedi cytuno i gydweithio i ddarparu un asesiad risg newid hinsawdd ar y cyd a fydd gydag opsiynau i ddrilio lawr at lefel sirol. Prosiect yn rhedeg yn hwyr – sawl rhwystr wedi ei osod wrth geisio cydweithio yn rhanbarthol ar faterion gweithredol. Datrysiadau amgen bellach mewn lle gyda Phrifysgol Bangor. Mae'r awydd gan swyddogion ar draws y partneriaid i ddyfalbarhau a sicrhau llwyddiant y prosiect yn amlwg.

Amcan Newid Hinsawdd – Niwbwrch (swyddog CSYM): Prosiect sy'n treialu dull gwahanol, cydweithredol o fynd i'r afael â phroblemau mynediad a thraffig yn ardal Niwbwrch a Llanddwyn. Mae'n ffordd newydd o weithio ar y cyd, lle mae'r sefydliadau o gwmpas y bwrdd yn rhannu heriau a datrysiadau a chydweithio agosach rhwng yr asiantaethau ar faterion diogelwch cymunedol fel parcio, mynediad, tanau traeth, a gweithredu datrysiadau ynghynt o ganlyniad. Llinellau cyfathrebu agored mewn lle gyda'r gymuned wedi osgoi protestiadau dros yr Haf 2025.

Amcan plant a Phobl Ifanc – BGC sy'n Wybodus am Drawma (swyddog CSYM): Wedi cynnal sesiynau penodol gydag arbenigwyr ar Drawma o Cyngor Môn i holl Aelodau'r Bwrdd. Dilynwyd hyn gan holiadur sylfaenol a rennir i asesu dealltwriaeth ac arfer cyfredol. Yn cydweithio ar ddarparu hyfforddiant tebyg i sefydliadau cyhoeddus ar draws y gogledd. Ysgrifennydd Cabinet Llyw Cymru wedi cyflwyno'r datblygiad fel un arloesol sydd yn adlewyrchu newid diwylliannol a systemig, gan feithrin amgylcheddau sy'n ymatebol i drawma ac anffawd. Mae hefyd yn enghraifft o bwyslais y Ddeddf ar bartneriaeth, gyda chyrff cyhoeddus yn cydweithio i feithrin gwydnwch a gwella canlyniadau i gymunedau ledled Gwynedd ac Ynys Môn.

Amcan Plant a Phobl Ifanc – Hawliau Plant (swyddog CSYM): Mae'r Comisiynydd Plant, mewn cydweithrediad gyda Llywodraeth Cymru am beilota cynnal sesiynau penodol i sefydliadau'r BGCau ar y Fframwaith Hawliau Plant. Cyfle unigryw i Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn arwain y ffordd yng ngogledd Cymru i gydweithio â Chomisiynydd Plant i gyflwyno'r gweithdy hwn. Mae'n amserol oherwydd ei fod yn dilyn cyfres o gyfarfodydd y mae'r Comisiynydd Plant wedi'u cynnal gyda phob awdurdod lleol yng Nghymru.

Datblygiadau eraill yn 2025:

- Cydweithio i ddatblygu safle wê i holl sefydliadau'r BGCau y gogledd i rannu adnoddau ag arfer dda – www.agenda.cymru. Wedi ei ddatblygu gan Tropic yn Msparc gyda lansiad yn ngwanwyn 2026.
- Wedi sicrhau ymgysylltu gyda sawl grŵp cymunedol lleol ar waith yr is-grwpiau i sicrhau ein bod yn adlewyrchu a gweithredu ar faterion llesiant lleol.

7. Asesiadau effaith

7.1. Effeithiau posibl ar grwpiau gwarchodedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010

Ni nodwyd unrhyw effaith negyddol ar ôl ei chwblhau ar yr AEC

7.2. Effeithiau posibl ar bobl sy'n dioddef anfantais economaidd-gymdeithasol (penderfyniadau strategol)

Ni nodwyd unrhyw effaith negyddol

7.3. Effeithiau posibl ar gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg a pheidio trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg

Mae'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus eisoes wedi rhoi ystyriaeth, ac yn cydnabod yr angen am asesiadau effaith (e.e. iaith a Chydraddoldeb), a bydd asesiadau yn cael eu datblygu a'u defnyddio pan fydd y Bwrdd yn ymgysylltu â'n cymunedau ar bwyntiau penodol ac ar gyfer diweddaru'r Asesiadau Llesiant.

7.4. Effaith posibl ar darged Carbon Sero Net y Cyngor -

Positif:

- Mae gan y BGC Amcan Llesiant penodol ar gefnogi Carbon Sero Net a nifer o ffrydiau gwaith, fel y Siarter Teithio Llesol.

8. Goblygiadau ariannol

Dim

9. Atodiadau

Atodiad 1 - Adroddiad Blynnyddol 2025

10. Awdur yr adroddiad a phapurau cefndir

Awdur: Sandra Thomas,
Rheolwr Rhaglen Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn
sandralynnethomas@gwynedd.llyw.cymru

- Safle we y BGC: www.llesiantgwyneddamon.org
- Adroddiadau Prosiectau Iaith ag ymarfer dda recriwtio a gofal cwsmer
- Allbwn prosiectau Naratif Cymunedol ym Mro Aberffraw a Phorthmadog
- Cynllun Llesiant Gwynedd a Môn 2018-23
- Asesiadau Llesiant Gwynedd a Môn 2022
- Cynllun Llesiant Gwynedd a Môn 2023-28

Atodiad 1: Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn – Adroddiad Blynnyddol 2025

1.0 Trosolwg:

Mae'r BGC ym mlwyddyn 3 o'r Cynllun Llesiant 5 mlynedd presennol, a mae'r rhan fwyaf o'r amcanion naill ai wedi'u cwblhau neu mae cynllun ar waith gydag amserlen arfaethedig ar gyfer eu cwblhau. Mae cyfarfodydd chwarterol wyneb yn wyneb yn cael eu mynychu'n dda iawn ac yn rhoi cyfle i aelodau rwydweithio a chydweithio ar nifer eang o faterion sy'n effeithio ar ein cymunedau. Mae agendâu'r cyfarfodydd yn canolbwyntio mwy ar wneud penderfyniadau a blaenoriaethu camau gweithredu yn hytrach na bod yn blatfform rhannu gwybodaeth. Er bod y BGC yn fforwm strategol, mae'n deg dweud bod BGC Gwynedd ac Ynys Môn wedi datblygu i gael persbectif gweithredol gyda llawer o enghreifftiau o bartneriaid yn cydweithio ar y cyd, yn rhannu arfer da, yn dysgu gwersi ac yn symud ymlaen gyda'i gilydd.

Eleni, mae'r BGC wedi cydweithio yn agosach gyda Llywodraeth Cymru, gyda Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, Comisiynydd y Iaith Gymraeg a'r Comisiynydd Plant i gyflawni ei amcanion. Yn wir, bu i Derek Walker, Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru, fynychu cyfarfod y BGC a gynhaliwyd ym mis Medi ym Mharc Menai. Mae BGC Gwynedd a Môn bellach yn cael ei ystyried yn esiampl o ymarferion da a gweithredu ar lwyfan cenedlaethol.

2.0 Llywodraethu a monitro:

- 2.1 Mae'r Is-Grŵp Iaith a'r grwpiau Tasg a Gorffen yn atebol i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus mewn perthynas â chyflawni unrhyw waith a gomisiynir. Maent yn diweddarau'r Bwrdd ar gynnydd yn chwarterol, ac yn ystod y cyfarfodydd ceir her a thrafodaeth ar yr adroddiadau o gynnydd maent yn eu cyflwyno. Mae gan dîm cefnogi'r Bwrdd hefyd rôl i'w chwarae rhwng cyfarfodydd i gefnogi a chynnal y gwaith. Hefyd cyhoeddir adroddiad blynnyddol sy'n crynhoi cynnydd wrth i'r Bwrdd weithio tuag at chyflawni ei amcanion strategol.
- 2.2 Mae gwaith y Bwrdd yn cael ei wirio'n gyson gan Bwyllgorau Craffu Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn. Mae'r Ddeddf Llesiant a'r canllawiau cenedlaethol cysylltiedig yn nodi 3 rôl ar gyfer pwyllgorau craffu'r Awdurdodau Lleol wrth ddarparu atebolrwydd democrataidd i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus:
 - Adolygu trefniadau llywodraethu'r BGC
 - Ymgynghorai statudol ar yr Asesiad Llesiant a'r Cynllun Llesiant
 - Monitro cynnydd ymdrechion y BGC wrth weithredu'r Cynllun Llesiant
- 2.3 Yn dilyn asesiad academiaidd annibynnol o effeithiolrwydd is-grwpiau BGC eraill, penderfynwyd bwrw ymlaen â'r argymhelliad i sefydlu grwpiau Tasg a Gorffen â mwy o ffocws gweithredol ar gyfer y camau gweithredu. Felly, mae'r camau gweithredu sydd wedi'u blaenoriaethu o dan y tri prif amcan a nodir ym mhwynt 4.4 isod yn cael eu rhoi ar waith gan Grŵp Tasg a Gorffen gyda staff gweithredol o sefydliadau sy'n aelodau o'r BGC yn cydweithio i gyrraedd y nodau tymor byr.
- 2.4 Oherwydd llwyddiannau blaenorol a ffocws parhaus yr Is-Grŵp Iaith Gymraeg, cytunodd y BGC y dylai barhau yn ei ffurf bresennol – dan gadeiryddiaeth Dr Lowri Hughes o Brifysgol Bangor.

3.0 Cefnogaeth a chydweithio rhanbarthol:

- 3.1 Cefnogir y BGC yn rhanbarthol gan Bartneriaeth Mewnwelediad Gogledd Cymru / North Wales Insight Partnership (NWIP), sy'n cynnwys swyddogion o bob rhan o'r sector cyhoeddus ac yn cysylltu sefydliadau a chymunedau ar draws y rhanbarth. Mae NWIP yn annog gwaith partneriaeth rhanbarthol i alinio blaenoriaethau a nodi cyfleoedd ar draws y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus, y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol, a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru.
- 3.2 Mae Llywodraeth Cymru yn darparu Grant Cymorth Rhanbarthol BGC Gogledd Cymru sy'n cael ei reoli gan Gyngor Gwynedd ar ran BGCau y rhanbarth. Diben y cymorth hwn yw annog cydweithio ag arloesi rhwng y tri BGC. Mae'r grant hwn yn cefnogi datblygiad rhai dulliau arloesol o ymgysylltu a chyd-gynhyrchu, sydd eisoes wedi helpu i gefnogi cyflawni'r amcanion llesiant lleol.

- 3.3 Mae Rhwydwaith Cynhyrchu Cymru yn darparu cefnogaeth hirdymor ar gyfer ymgysylltu a chyd-gynhyrchu ar draws Gogledd Cymru. Mae'r BGC yn defnyddio cefnogaeth y Rhwydwaith hwn i helpu i ymgysylltu'n lleol gyda chymunedau. Mae'r gefnogaeth yma yn cael ei ariannu gan Prosiect Dewi Llywodraeth Cymru, sydd yn dod i ben ym mis Mawrth 2026.

4.0 Cefndir / Cyd-destun:

- 4.1 Mae [Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#) yn rhoi dyletswydd ar gyrff cyhoeddus i wella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r ddeddf yn seiliedig ar yr egwyddor o ddatblygiad cynaliadwy ac mae'n gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus i osod a chyhoeddi amcanion llesiant a chymryd pob cam rhesymol i gyflawni'r amcanion hynny. Sefydlodd y Ddeddf hefyd Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus gyda chynrychiolaeth gan gyrff cyhoeddus a chyrrff gwirfoddol allweddol ym mhob sir. Mae sefydliadau cyhoeddus Gwynedd a Môn wedi ymuno i gydweithio ar un Bwrdd. Bob pum mlynedd, mae'n rhaid i Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus baratoi a chyhoeddi asesiad o gyflwr llesiant yn eu hardaloedd a defnyddio hyn fel sail i'r Cynllun Llesiant ar gyfer y pum mlynedd i ddod.
- 4.2 Un o'r prif heriau i'r Bwrdd yw sefydlu lle gallwn ychwanegu'r gwerth mwyaf a gwneud gwahaniaeth gyda'n gilydd, gyda'r adnoddau a'r capasiti cyfyngedig sydd ar gael i ni. Wrth ddatblygu'r Cynllun Llesiant, cawsom sgysiau am ble y gallwn wneud y cyfraniad mwyaf heb ddyblygu'r gwaith da sydd eisoes ar y gweill mewn partneriaethau a sefydliadau eraill. Mae'r Bwrdd wedi dysgu o brofiad ac wedi addasu ei strwythurau dros y cyfnod.

4.3 Aelodaeth Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn:

- | | |
|---|--------------------------|
| • Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri | • Grŵp Llandrillo-Menai |
| • Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru | • Gwasanaeth Prawf Cymru |
| • Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr | • Heddlu Gogledd Cymru |
| • Cyfoeth Naturiol Cymru | • Iechyd Cyhoeddus Cymru |
| • Cyngor Gwynedd | • Mantell Gwynedd |
| • Cyngor Sir Ynys Môn | • Medrwn Môn |
| • Adra (Cynrychiolydd landlordiaid cymdeithasol cofrestredig Gogledd Cymru) | • Llywodraeth Cymru |
| | • Prifysgol Bangor |

4.4 Amcanion Cynllun Llesiant 2023-28:

Cyhoeddwyd Cynllun Llesiant 2023-28 Gwynedd a Môn ym mis Mai 2023. Mae **tri Amcan Llesiant penodol, sef:**

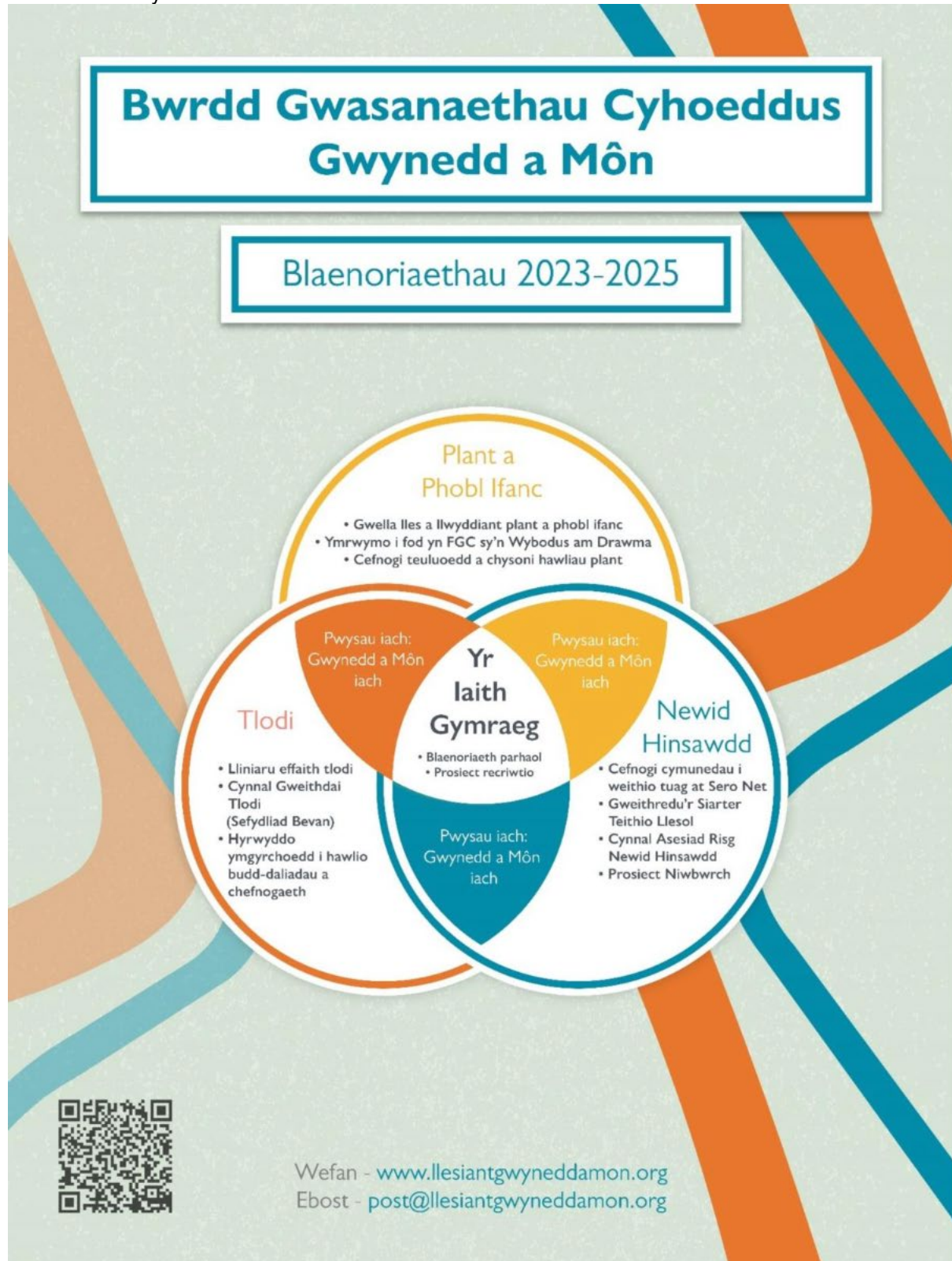
- *Rydym am weithio gyda'n gilydd i liniaru effaith **tlodi** ar lesiant ein cymunedau.*
- *Rydym am weithio gyda'n gilydd i wella lles a llwyddiant ein **plant a phobl ifanc** er mwyn gwireddu eu llawn botensial.*
- *Rydym am weithio gyda'n gilydd i gefnogi ein gwasanaethau a'n cymunedau i symud tuag at **Sero Net Carbon**.*

Sylwer bod yr **iaith Gymraeg** yn flaenoriaeth parhaol i'r Bwrdd a rydym yn ei hyrwyddo ym mhob maes o'n gwaith. Cymraeg yw iaith gweithredol y Bwrdd yma.

5.0 Cynllun Cyflawni 2023 - 2025:

Yn hytrach na manylu ar gynllun gwaith 5 mlynedd, cytunodd Aelodau BGC i fwrw ymlaen â Chynlluniau Cyflawni tymor byr ar gyfer y Cynllun Llesiant. Mae'r diagram isod yn dangos sut y bydd y Bwrdd yn

blaenoriaethu cyflawni'r amcanion:



6.0 Gweithredu hyd yma yn 2025/26:

Dyma uchafbwyntiau allweddol y cynnydd a wnaed wrth gyflawni'r flaenoriaeth laith a'r amcanion llesiant hyd yma eleni a bwriadau am weddill y flwyddyn:

6.1 Yr Iaith Gymraeg:

Prosiect Chwalu a Herio'r Mythau: Comisiynwyd Tylwyth i greu adnodd cefnogol a defnyddiol a fyddai'n chwalu a herio'r mythau ynglŷn â gweithio drwy gyfrwng y Gymraeg yn lleol ac o fewn y sector cyhoeddus. Yn aml clywir sylwadau fel 'Dydi fy Nghymraeg i ddim digon da i weithio o fewn sefydliad cyhoeddus' neu 'Dydi'r gallu i weithio yn y Gymraeg ddim yn fanteisiol' wrth drafod cyfleoedd swyddi o fewn y sefydliadau. Drwy gynnal y sesiynau a thyrchu'n ddyfnach i'r mythau a'u gwreiddiau, bydd yr adnodd gweledol a digidol yn fodd i chwalu'r mythau gan ddangos y gwir darlun o weithio o fewn sefydliad cyhoeddus yng ngogledd Cymru drwy gyfrwng y Gymraeg. Dangosir y gefnogaeth sydd ar gael a'r strwythurau sydd mewn lle o fewn y sefydliadau er mwyn sicrhau bod cyfleoedd ar gael, beth bynnag yw gallu Cymraeg y cyflogai. Mae'r prosiect hwn yn archwilio ac adnabod y mythau sy'n bodoli ynglŷn â'r iaith Gymraeg, boed hynny yn y gweithle neu o fewn y gymuned, ac yn ceisio mynd ati i'w herio gan adnabod prosesau y gellir eu rhoi mewn lle i chwalu'r mythau yma. Mae pwyslais hefyd ar brofiadau gweithwyr a'r cyhoedd yn rhanbarthol, a chesglir eu syniadau, sylwadau a'u barn yn ystod grwpiau ffocws, cyfweiliadau a sesiynau gyda'r bwriad o'u defnyddio fel sail i'r allbwn digidol/gweledol. Mae grwpiau ffocws eisoes wedi'u cynnal gyda grŵp o staff sy'n dysgu'r Gymraeg yng Nghyngor Sir Ynys Môn er mwyn cael eu barn, sylwadau a'u hargraffiadau o fod yn dysgu'r Gymraeg a gweithio mewn lleoliad gwaith cyfrwng Cymraeg.	
Ffurff Cyflawni:	Is-Grŵp Iaith
Aelodaeth o'r Is-grŵp:	Prifysgol Bangor (Cadeirydd); Cyngor Sir Ynys Môn, Cyngor Gwynedd, Heddlu Gogledd Cymru, Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, Cyfoeth Naturiol Cymru, Parc Cenedlaethol Eryri, BIPBC
Cydweithio gyda:	ARFOR, Comisiynydd y Gymraeg
Nawdd ariannol	£22k gan y Gronfa BGC Rhanbarthol
Cwblhawyd	I'w gwblhau diwedd Ebrill 2026 a'i lansio yn Eisteddfod yr Urdd ym Môn (Mai 2026)
Deilliannau:	- Deall materion allweddol ynghylch recriwtio siaradwyr Cymraeg gan chwalu'r mythau sy'n bodoli o ran gweithio o fewn y sefydliadau cyhoeddus. - Argyhoeddi gweithwyr presennol, darpar gweithwyr a'r gymuned bod cyfle am swyddi o safon i'w cael o fewn y sefydliadau cyhoeddus yn lleol a bod eu gallu yn y Gymraeg yn eu gwneud yn gymwys i weithio yno, os ydynt yn rhugl neu'n ddysgwyr. - Adnodd digidol, aml-ddefnydd sy'n ddefnyddiol i'r sefydliadau cyhoeddus ei ddefnyddio wrth recriwtio a hyrwyddo cyfleoedd. - Llyfrgell o asedau cyfryngau cymdeithasol ar ffurf clipiau fideo, postiadau ayb.
Camau nesaf:	- Cynnal ymgyrch marchnata yn defnyddio'r adnoddau digidol a gweledol. - Lansio'r adnodd yn Eisteddfod yr Urdd ym Môn, Mai 2026. - Rhannu'r adnoddau gyda Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus tu hwnt i ogledd Cymru. - Sicrhau defnydd o'r adnodd yn ystod proses recriwtio, hyrwyddo cyfleoedd a chasglu adborth.
Prosiect nesaf	Bydd prosiect nesaf yr Is-Grŵp Iaith yn ddibynol ar arian y Grant Rhanbarthol.

Sut byddwn yn mesur cynnydd:	• Bydd sefydliadau yn defnyddio'r adnodd wrth hysbysebu a recriwtio ar gyfer swyddi. • Bydd sefydliadau yn nodi cynnydd yn y nifer o weithwyr lleol sydd yn ymgeisio am swyddi. • Bydd yr Iaith Gymraeg yn fwy gweledol o fewn gwasanaethau a chymunedau. • Bydd gwell dealltwriaeth gan y sefydliadau i ddeall y materion allweddol ynghylch recriwtio siaradwyr Cymraeg. • Bydd yr adnodd yn chwalu'r mythau sy'n bodoli mewn perthynas â'r iaith Gymraeg.
------------------------------	--

6.2 Pwysau Iach:

Pwysau Iach: Mae aelodaeth y Grŵp Tasg a Gorffen Pwysau Iach yn parhau i gynyddu, gyda'r sefydliadau blaenllaw yn cael eu cynrychioli. Mae'r Tîm Pwysau Iach System Gyfan wedi comisiynu 'Food Active' a maent yn cydweithio â Chyngor Sir Ynys Môn i gyd-gynhyrchu'r canllaw a'r rhestr wirio ar gyfer y peilot: Hyrwyddo Amgylcheddau Actif a Bwyd Iachach: Canllaw arfer dda a rhestr wirio. Nod y rhestr wirio yw • Darparu adnodd i sefydliadau allu adolygu eu polisïau a gweithgareddau mewnol er mwyn hyrwyddo pwysau iachach ac arddangos arferion da. • Cynnig awgrymiadau am lefydd i wella a blaenoriaethu eu hymdrechion. • Arwain ar ddatblygiad a chytuno ar weithredoedd ychwanegol posibl i'r sefydliad allu cefnogi Dull System Gyfan tuag at pwysau iach. • Darparu cyfleoedd i sefydliadau ystyried su mae modd gweithio â phartneriaid o fewn y system leol drwy gymryd Dull System Gyfan. Mae'r Cyngor wedi adnabod adrannau i fod yn rhan o'r peilot, a byddant yn ei beilota dros y chwarter nesaf. Mae llawer o adnoddau eisoes wedi'u datblygu gyda rhagor yn cael eu datblygu er mwyn cefnogi'r peilot. Y nod yw cyflwyno'r peilot hwn i weddill gogledd Cymru a Chymru. Mae cyswllt wedi'i wneud gyda'r Is-Grŵp Siarter Teithio Llesol gan bod agweddau o waith y ddau grŵp yn gor-gyffwrdd, a bydd aelodau'r grŵp Pwysau Iach yn derbyn cyflwyniad gan aelod o staff Cyngor Sir Ynys Môn sydd wedi bod yn allweddol wrth fapio llwybrau cerdded i staff yn ystod amser cinio, sy'n hyrwyddo llesiant a chadw'n iach. Fe'i rhennir fel esiampl o arfer dda. Yn yr un modd, bydd aelod o'r Grŵp Pwysau Iach yn rhoi cyflwyniad i'r Is-Grŵp Siarter Teithio Llesol ar y toolkit :Gweithle Actif – Actif North Wales, sy'n cynnwys polisi a fideos o weithgareddau gall staff ei wneud wrth y ddesg.	
Ffur Cyflawni:	Grŵp Tasg a Gorffen Pwysau Iach
Aelodaeth o'r Grŵp Tasg a Gorffen:	Cyngor Sir Ynys Môn; Tim Iechyd Cyhoeddus yn BIPBC, Cyngor Gwynedd, Grŵp Llandrillo-Menai, Byw'n Iach; Gogledd Cymru Actif, BIPBC
Cydweithio gyda:	Grŵp Partneriaeth Strategol Rhanbarthol Pwysau Iach
Nawdd ariannol	Dim arian ychwanegol tu hwnt i gyllidebau cyfredol yr aelodau
Amserlen	Cyfnod y Cynllun Llesiant 2023-2028
Deilliannau:	• Defnyddio'r Dangosyddion a'r Cerrig Milltir Cenedlaethol i greu dashfwrdd, gôl a ffocws i waith y grŵp. • Casglu'r data sy'n bodoli yn barod o ran Pwysiau Iach ac adnabod lle gall y grŵp wneud gwahaniaeth. • Y Tîm Iechyd Cyhoeddus i barhau i roi adborth ar geisiadau cynllunio yng Ngwynedd a Môn. • Cynllun gweithredu manwl ar sut all sefydliadau'r Bwrdd ymrwymo a chydweithio ar faterion pwysau iach, yn cynnwys addasu trefniadau

	caffael, rhoi adborth ar geisiadau cynllunio, darparu gwasanaethau ayyb
Camau nesaf:	- Datblygu cynllun gweithredu manwl i'r grŵp sy'n canolbwyntio ar waith tymor byr a chanolog y gellir ei wneud o fewn y sefydliadau gyda camau mesur cyraeddadwy. - Tîm Iechyd Cyhoeddus i echdynnu data ar gyfer Gwynedd a Môn o'r 'System Mapping & Change' a'r 'ripple effect' er mwyn casglu'r hyn sy'n digwydd o fewn y rhanbarth a'i ddefnyddio i rhag-gynllunio.
Sut byddwn yn mesur cynnydd:	Gweithio gyda'r Tîm Iechyd Cyhoeddus a'r Bartneriaeth Rhanbarthol i sicrhau bod modd gweld effaith gwaith y Grŵp Tasg a Gorffen.

6.3

Amcan Newid Hinsawdd:

6.3.1 Gweithredu'r Siarter Teithio Llesol: Ers mis Mawrth 2025, mae 5 aelod o'r Bwrdd wedi arwyddo'r Siarter Teithio Llesol yn unigol, gyda'r Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yn ymuno â'r 5 i gyd-arwyddo'r Siarter fel aelodau o Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn a hynny ym mhresenoldeb Ken Skates, Gweinidog Trafnidiaeth, Llywodraeth Cymru. Ni yw'r Bwrdd cyntaf drwy Gymru i fod yn cyd-arwyddo'r Siarter Teithio Llesol. Mae'r aelodau yn cydweithio, rhannu syniadau ac arferion da a gwelir bod cynnydd yn cael ei wneud o ran sgôr cyfunol yr aelodau ar yr asesiad gwaelodlin a gwblheir bob chwarter. Y sgôr ar ddiwedd chwarter 2 (mis Medi) oedd 20. Mae isafswm sgôr o 30 i basio Lefel 1 y Siarter, a rhoddir 2 flynedd i'w gwblhau. Edrychir ar yr Is-Grŵp yng Ngwynedd a Môn fel enghraifft wych o ran cydweithio a'i ddatblygiad, ac arweinir y ffordd gyda'r grwpiau cyffelyb ar draws y gogledd. Mae aelodau'r grŵp wedi creu astudiaethau achos o fewn eu sefydliadau sy'n dangos esiamplau o arfer dda, gweithredu'r Siarter ac yn agored i rannu syniadau ac adnoddau er mwyn osgoi dyblygu. Bydd y cwbl yn cael eu rhoi ar wefan y Bwrdd, ac eisoes yn cael eu rhannu â sefydliadau cyhoeddus eraill ar draws gogledd Cymru. Mae cynrychiolaeth o Gyngor Sir Ynys Môn eisoes mewn trafodaethau â'r sefydliadau hynny sy'n lleol i Llangefni o ran sut mae modd rhannu'r adnodd mapio llwybrau cerdded i staff gyda'r sefydliadau er mwyn osgoi dyblygu a rhannu arfer dda. Mae trefniadau ar y gweill i gynnal cyfarfod arbennig o'r Is-Grŵp Siarter Teithio Llesol ym mis Mawrth 2026 i ddathlu blwyddyn ers arwyddo'r Siarter, ond hefyd i longyfarch sefydliadau eraill o'r Bwrdd a fydd yn arwyddo'r Siarter yn unigol ac fel aelodau o'r Bwrdd. Estynnir gwahoddiad i Derek Walker, Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol i'r digwyddiad ac i dderbyn adborth o'r sesiwn Llais y Dysgwyr gyda myfyrwyr Grŵp Llandrillo-Menai a gynhaliwyd ddechrau fis Rhagfyr (manylion yn pwynt 7.0 isod).	
Ffurfi Cyflawni:	Grŵp Tasg a Gorffen
Aelodaeth:	Cyngor Sir Ynys Môn, Cyngor Gwynedd, Prifysgol Bangor, BIPBC, Cyfoeth Naturiol Cymru, Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, Grŵp Llandrillo-Menai, Medrwn Môn a Heddlu Gogledd Cymru
Cydweithio gyda:	Iechyd Cyhoeddus Cymru, Walk, Wheel, Cycle Trust (Sustrans gynt)
Nawdd ariannol	Dim arian ychwanegol tu hwnt i gyllidebau cyfredol yr aelodau
Amserlen	Dwy flynedd (Medi 2024 – Awst 2026)
Deilliannau:	- Hyrwyddo a gweithredu Siarter Teithio Llesol Gogledd Cymru. - Trafodaethau ac ymgynghoriad gyda Thrafnidiaeth Cymru am y newidiadau arfaethedig i gludiant cyhoeddus yn 2028. - Cynnal dathliad i nodi blwyddyn ers arwyddo'r Siarter a chroesawu aelodau newydd i arwyddo a chyd-arwyddo.
Camau nesaf:	- Parhau i gydweithio fel sefydliadau'r Bwrdd i weithredu i gwblhau'r Siarter. Cefnogi sefydliadau newydd i arwyddo'r Siarter Teithio Llesol. - Sefydlu partneriaeth â Thrafnidiaeth Cymru i ymateb i'r heriau sy'n wynebu staff sefydliadau cyhoeddus gyda chymudo yn llesol i'r gweithle.

Sut byddwn yn mesur cynnydd:	- Cynnydd amlwg yn y sgôr cyfunol y Bwrdd ar gyfer yr asesiadau gwaelodlin i'r Siarter Teithio Llesol. - Adrodd ar nifer sefydliadau BGC newydd sydd wedi ymrwymo i'r Siarter ac yn ei roi ar waith. - Cynnydd yn nifer staff sefydliadau sy'n cymudo mewn unrhyw fodd ar wahân i deithio mewn car (ddim yn drydan) i'r gweithle.
Gweithredu ar y Gymraeg:	Rydym yn gweithredu ac yn ymrwymo i'r Siarter yn y Gymraeg. Mae'r holl adnoddau ar gael yn Gymraeg.
Gweithredu ar y Dull Pwysau Iach	Cefnogi a hyrwyddo staff holl sefydliadau'r Bwrdd i wneud dewisiadau mwy llesol wrth gymudo i gwaith, wrth deithio yn ystod gwaith ac yn eu oriau hamdden, drwy rannu arferion da a gwybodaeth gyfredol am gynlluniau megis Cynllun Beicio, ceir trydan a mapiau/llwybrau cerdded.

6.3.2 Asesiad Risg Newid Hinsawdd:

Mae Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol yn cynnwys yr argymhelliad, *y dylai Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus asesu risgiau hinsawdd i'w cymunedau erbyn diwedd 2027, gan ddiweddarau eu canfyddiadau bob pum mlynedd fel rhan o'u hasesiadau llesiant. Rhaid i gyrff cyhoeddus integreiddio'r canfyddiadau hyn i'w cynllunio corfforaethol a strategol.*

Mae tri bwrdd y gogledd wedi cytuno i gydweithio i ddarparu un asesiad ar y cyd a fydd gydag opsiynau i ddrilio lawr at lefel sirol.

Furf Cyflawni:	Grŵp Tasg a Gorffen
Aelodaeth:	6 x Cyngor Sir y gogledd, Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, Prifysgol Bangor, Prifysgol Wrecsam, BIPBC, Cyfoeth Naturiol Cymru, Parc Cenedlaethol Eryri
Cydweithio gyda:	Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus y gogledd
Nawdd ariannol	Cronfa BGC Rhanbarthol (£35k dros dwy flynedd)
Amserlen	2 flynedd Medi 2024 – Awst 2026
Deilliannau:	- Cydymffurfio gyda'r Ddeddf Cenedlaethau'r Dyfodol i gynnal Asesiad Risg Newid Hinsawdd - Dadansoddiad bylchau yn cymharu ARNH newydd Gogledd Cymru â ARNH Cymru - ARNH cynhwysfawr Gogledd Cymru ar lefelau rhanbarthol a sirol - Adroddiad sy'n canolbwyntio ar y defnyddiwr yn crynhoi risgiau ac argymhellion ar gyfer cynllunio tymor byr, canolig a hir - Mewnbynnu i'r Asesiadau Llesiant nesaf yn 2026/27.
Camau nesaf:	Rydym yn y broses o gomisiynu'r gwaith o goladu a chydlynu'r holl wybodaeth ag adroddiadau sydd eisoes yn bodoli yn y maes. Nid yw Prifysgol Wrecsam wedi gallu gweithredu ar benodi'r ymchwilyr graddedig heb ddiwygio'r briff, y cymwysterau a'r briff ymchwil. Mae Prifysgol Bangor wedi camu i'r bwlch a mae caffael ar y gweill ar gyfer yr elfen Awdur Arweiniol. Mae hyn wedi gwthio'r amserlen yn ôl gyda'r adroddiad terfynol i'w gyflwyno ym mis Mehefin 2026. Bydd hyn yn dal i sicrhau y gall yr adroddiad terfynol fwydo i mewn i'r Asesiadau Llesiant yn 2026. **Rydym wedi dysgu bod cydweithio yn rhanbarthol ar faterion gweithredol yn gosod nifer o rwysterau o'n blaen. Serch hynny, mae'r awydd gan swyddogion ar draws y partneriaid i ddyfalbarhau a sicrhau llwyddiant y prosiect yn amlwg.
Sut byddwn yn mesur cynnydd:	Bydd asesiad cyflawn o effaith newid hinsawdd a llesiant ac oblygiadau hynny, gyda chamau ymateb ac wedi'i hadnabod i liniaru effaith ac ymateb yn rhagweithiol.

	• Asesiad risg wedi'i gwblhau • Cynlluniau llesiant yn ymateb i'r risgiau ac yn adnabod allbynnau a deilliannau.
Gweithredu ar y Gymraeg:	Pob allbwn yn gwbl ddwyieithog yn Saesneg a Chymraeg.
Gweithredu ar y Dull Pwysau Iach	Bydd yr asesiad yn dadansoddi adborth a data gan drigolion yn tynnu sylw at sut mae materion hinsawdd hefyd yn cael effaith ar eu llesiant.

6.3.3 Prosiect Niwbwrch:

Peilot yw hwn a'r bwriad yw datblygu model neu ymarfer da y gellid ei ddefnyddio ar draws yr ardal o weithio mewn partneriaeth er mwyn ymateb i broblem. Rydym yn treialu dull gwahanol, cydweithredol o fynd i'r afael â phroblemau mynediad a thraffig yn ardal Niwbwrch a Llanddwyn ar Ynys Môn. Mae'n ffordd newydd o weithio ar y cyd, lle mae'r sefydliadau o gwmpas y bwrdd yn rhannu heriau a datrysiadau, yn cydweithio ar un cynllun, yn rhannu adnoddau ac yn cyfathrebu fel un llais gyda'r rhanddeiliaid.

Ffur Cyflawni:	Grŵp Tasg a Gorffen
Aelodaeth:	Cyngor Sir Ynys Môn, Cyfoeth Naturiol Cymru, Medrwn Môn, Heddlu Gogledd Cymru
Cydweithio gyda:	Rhwydwaith Cyd-gynhyrchu Cymru, Menter Môn, Cynghair Bro Aberffraw
Nawdd ariannol	£8.5k gan y Gronfa BGC Rhanbarthol yn 2023/24 £15k gan y Gronfa BGC Rhanbarthol yn 2024/25
Amserlen	Peilot: 2 flynedd (Mawrth 2024 – Ebrill 2026)
Deilliannau:	• Wrth gymryd pryderon a syniadau am ddatrysiadau gan y gymuned leol, mae swyddogion eisoes wedi cyflawni rhai mesurau dros dro ac yn gweithio ar gynllun prosiect sydd yn cynnwys gweithrediadau tymor byr, canolig a thymor hir. • Cydweithio agosach rhwng yr asiantaethau ar faterion diogelwch cymunedol fel parcio, mynediad, tanau traeth, a gweithredu datrysiadau ynghynt o ganlyniad. • Llinellau cyfathrebu agored gyda'r gymuned gan osgoi protestiadau. • Wedi cynnal adolygiad o'r peilot hyd yma a'i rannu yn rhanbarthol fel datrysiad posib i broblemau llesiant cymunedol ag esiampl prin o gydymffurfio gyda'r Pum Ffordd o Weithio.
Camau nesaf:	• Adrodd yn ôl ar gynnydd i'r gymuned leol gyda'r gobaith y byddent yn gweld gwir wahaniaeth mor fuan â Phasg 2026. • Nawdd ariannol rhanbarthol yn cyllido'r gwaith yma. Mae swyddogion o'r Cyngor Sir yn asesu'r datrysiadau sydd angen gwariant cyfalaf ac yn ymchwilio i ffynonellau ariannu penodol. • Cynnal adolygiad o'r peilot hyd yma gyda'r bwriad o'i rannu yn rhanbarthol a'i gynnig fel datrysiad posib i broblemau llesiant cymunedol.
Sut byddwn yn mesur cynnydd:	• Mesurau fel data ar draffig ac ymwelwyr yn yr ardal • Holiadur i bobl lleol yn mesur bodlonrwydd a gwelliannau llesiant
Gweithredu ar y Gymraeg:	Wedi sicrhau arbenigwyr a hwyluswyr dwyieithog yn y sesiynau cyhoeddus ac wedi ymdrechu yn benodol i sicrhau bod pobl lleol yn cymryd rhan ac yn medru mynegi eu pryderon a'u syniadau yn y Gymraeg. Mae'r holl gyfathrebu yn ddwyieithog.
Gweithredu ar y Dull Pwysau Iach	Mae pobl lleol wedi adrodd nad ydynt yn defnyddio'r goedwig na'r traeth dros fisoedd yr Haf oherwydd y prysurdeb a gor-dwristiaeth. Mae'r sefyllfa yn cael effaith andwyol ar eu bywydau dydd i ddydd a'u llesiant. Mae'r prosiect yn cyfarch y diffyg mynediad i adnoddau naturiol fel traeth a choedwig Llanddwyn i bobl leol.

6.4 Amcan Plant a phobl Ifanc:

6.4.1 Wedi ymrwymo i fod yn FGC sy'n Wybodus am Drawma:

Mae fframwaith yng Nghymru mewn lle i helpu sicrhau:

- Bod swyddogion mewn sefydliadau yn gwybod am adfyd a thrawma ac yn deall sut maen nhw'n effeithio ar blant a phobl ifanc.
- Bod sefydliadau yn gwybod sut i gamu mewn ac atal adfyd a thrawma rhag digwydd.
- Bod sefydliadau yn gwybod sut i gefnogi rhywun sydd wedi'i effeithio gan drawma.

Dyma enghraifft o un partner, Cyngor Môn, sy'n arloesi yn y maes, yn defnyddio'u profiadau a'u harbenigedd i gefnogi a grymuso partneriaid i wella eu gwasanaethau l gymunedau Gwynedd a Môn. Dyma esiamplau o'r adborth gan y partneriaid:

- *"Sesiwn arbennig. Diolch! Doeddwn i ddim yn meddwl bod hwn yn berthnasol i'n sefydliad ni, ond mae wir wedi gwneud imi feddwl"*
- *"Byddai'n wych cydweithio ar y camau nesaf i wireddu hyn yn ein sefydliadau"*
- *"Sesiwn wych, byddai cwrs dilyniant yn fuddiol iawn at y dyfodol"*
- *"Gofyn wrthym ni ein hunain os ydyn ni'n cefnogi'n staff yn ddigonol. Os na be fedrwn ni wneud yn well neu gwahanol?"*

Ffur Cyflawni:	Cynnal sesiynau penodol gydag arbenigwyr ar Drawma i holl Aelodau'r Bwrdd
Cydweithio gyda:	Cyngor Sir Ynys Môn a Trauma Informed UK
Nawdd ariannol	Sesiwn gyntaf – wedi ei gefnogi gan staff ac adnoddau Cyngor Môn. Mae swm o arian wedi'i glustnodi o Gronfa Arian Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus Gogledd Cymru i gomisiynu Trauma Informed Wales i gynnal sesiynau pellach (£5k).
Amserlen	Sesiynau hyfforddiant cychwynnol wedi eu darparu ym mis Mehefin 2025. Aelodau yn cydweithio ar Asesiad Gwaelodlin cyn penderfynu ar raglen hyfforddiant pellach penodol.
Deilliannau:	• Bydd holl aelodau'r Bwrdd yn wybodus am drawma a'r effaith y mae trawma yn ei gael ar fywydau plant a phobl ifanc. • Sefydliadau'r BGC yn ymwybodol o ofidiau a thrawma ac yn deall sut yr effeithir pobl. • Bod sefydliadau'r BGC yn ymwybodol o sut i ymyrryd er mwyn sicrhau nad yw gofidiau a thrawma yn digwydd. • Bod sefydliadau'r BGC yn gwybod sut i gefnogi unigolyn sydd wedi'i heffeithio gan drawma. • Bod aelodau yn cael profiad uniongyrchol o'r datblygiad proffesiynol mae modd ei gyflwyno o fewn y gweithle. • Bydd y sesiynau yma ar agor i bartneriaid o'r tri Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus gyda lle i gynrychiolwyr ychwanegol o bob sefydliad. Mae'n bosibl cynnal sesiwn sy'n ddilyniant i'r rhai fynychodd y sesiwn cyntaf.
Camau nesaf:	• Cadarnhau y briff a'r deilliannau i'r sesiynau hyfforddi ychwanegol. Trefnu a chynnal y Gweithdai erbyn mis Mai 2026. • Agor y sesiynau i gydweithwyr sector gyhoeddus ar draws y rhanbarth.
Sut byddwn yn mesur cynnydd:	• Bydd pob aelod y Bwrdd yn wybodus am drawma ac effaith trawma, gan sicrhau bod y Byrddau yn ymateb yn rhagweithiol yn y Cynlluniau Llesiant. • Bydd sefydliadau BGC ar draws y gogledd yn wybodus am drawma. • Byddwn yn gwybod hyn drwy fonitro aelodau sydd wedi mynychu'r hyfforddiant.
Gweithredu ar y Gymraeg:	Yr holl adnoddau a sesiynau yn ddwyieithog

Datblygiad arwyddocaol cenedlaethol:

Mae Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyfiawnder Cymdeithasol, y Trefnydd a'r Prif Chwip (CSSJTCW) yn rhoi tystiolaeth i ymchwiliad Ôl-ddeddfwriaethol y Bwrdd Cyfiawnder Cymdeithasol a Chyffredinol i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ar ddiwedd y flwyddyn. Thema allweddol i'r ymchwiliad yw gweithredu'r Ddeddf yn ymarferol a chyflwynwyd yr astudiaeth achos ganlynol gan staff Llywodraeth Cymru:

Astudiaeth Achos: Taith Gydweithredol Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn i Ddod yn Wybodus am Drawma

Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) Gwynedd ac Ynys Môn yn ymgorffori egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn weithredol trwy ei ymrwymiad i ddod yn BGC sy'n wybodus am drawma. Mae'r cyfeiriad strategol hwn yn adlewyrchu amcanion llesiant y BGC o amgylch atal, meddwl hirdymor ac integreiddio. Mae'r dull yn cael ei ddatblygu ar y cyd ar draws sefydliadau aelod, gan ddechrau gyda gweithdy pwrpasol a gyflwynir gan arbenigwyr sy'n wybodus am drawma o Gyngor Sir Ynys Môn a'u partneriaid yn Trawma-Wybodus Cymru. Dilynwyd hyn gan holiadur sylfaenol a rennir i asesu dealltwriaeth ac arfer cyfredol. Bydd mewnwleidiadau o'r ymarfer hwn yn llywio cynllun gwaith a gynhyrchir ar y cyd, a gyflwynir yn ddiweddarach eleni, gan sicrhau bod camau gweithredu yn y dyfodol yn cael eu llunio gan dystiolaeth gyfunol a phrofiad byw. Mae'r fenter hon yn dangos sut gall cynllunio lles sbarduno newid diwylliannol a systemig, gan feithrin amgylcheddau sy'n ymatebol i drawma ac anffawd. Mae hefyd yn enghraifft o bwyslais y Ddeddf ar bartneriaeth, gyda chyrff cyhoeddus yn cydweithio i feithrin gwydnwch a gwella canlyniadau i gymunedau ledled Gwynedd ac Ynys Môn.

6.4.2 Hawliau Plant:

Mae Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol a Chomisiynydd Plant wedi datgan bod gan Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus rôl hanfodol wrth ymgorffori hawliau plant ledled Cymru. Mae gan Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn nod penodol yn y Cynllun Llesiant presennol mewn perthynas â hawliau plant. Mae'r Comisiynydd Plant, mewn cydweithrediad gyda Llywodraeth Cymru wedi cynnig peilota cynnal sesiynau penodol i sefydliadau'r BGCau ar y Fframwaith Hawliau Plant, i gynnwys:

Dull Gweithredu seiliedig ar Hawliau Plant sydd yn golygu:

- Bydd sefydliadau'n rhoi blaenoriaeth i hawliau plant yn eu gwaith gyda phlant a theuluoedd i wella bywydau plant.
- Bod pob plentyn yn cael cyfleoedd i wneud yn fawr o'u doniau a'u potensial.
- Bod plant yn cael mynediad i wybodaeth ac adnoddau i'w galluogi i fanteisio'n llawn ar eu hawliau.
- Bod plant yn cael cyfleoedd ystyrlon i ddylanwadu ar benderfyniadau ynghylch eu bywydau.
- Bod awdurdodau ac unigolion yn atebol i blant am eu penderfyniadau, ac am ganlyniadau sy'n effeithio ar fywydau plant

Y Ffordd Cywir-Dull gweithredu seiliedig ar hawliau

plant: www.complantcymru.org.uk/adnoddau/dull-hawliau-plant-2

Ffurfi Cyflawni:	Treialu sesiynau newydd mewn cydweithrediad â'r Comisiynydd Plant a Llywodraeth Cymru
Cydweithio gyda:	Comisiynydd Plant Cymru a Llywodraeth Cymru. Sefydliadau BGC ledled gogledd Cymru
Nawdd ariannol	Wedi ei ariannu gan Comisiynydd Plant Cymru
Amserlen	Erbyn Mai 2026

Deilliannau:	• Deall sut y gellir defnyddio'r dull hawliau plant trwy addysg, trwy ofal cymdeithasol a sut mae'n cael ei ddefnyddio yng Nghymru fel fframwaith wrth weithio gyda phlant. • Dyfnhau dealltwriaeth o'r Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn a hawliau plant yng Nghymru. • Archwilio dyletswyddau statudol ac egwyddorion dull sy'n seiliedig ar hawliau. • Galluogi BGCau i hunanasesu arfer cyfredol yn erbyn y pum egwyddor (Gwreiddio, Pheidio a Chamwahaniaethu, Grymuso, Cyfranogiad, Atebolrwydd). • Cytuno ar gamau gweithredu allweddol a'r camau nesaf ar gyfer ymgorffori hawliau plant.
Camau nesaf:	• Cadarnhau y briff a'r deilliannau Trefnu a chynnal gweithdai yn ardal Gwynedd a Môn • Cytuno'r camau gweithredu ac adnabod cyfleon i gyd-weithio yn dilyn y gweithdai
Sut byddwn yn mesur cynnydd:	• Bydd pob aelod y Bwrdd yn wybodus am hawliau plant, gan sicrhau bod y Byrddau yn ymateb yn rhagweithiol yn y Cynlluniau Llesiant. • Byddwn yn gwybod hyn drwy fonitro aelodau sydd wedi mynychu'r hyfforddiant.
Gweithredu ar y Gymraeg:	<i>Darpariaeth yn ddwyieithog</i>
Datblygiad arwyddocaol cenedlaethol: Mae hwn yn gyfle unigryw i Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn arwain y ffordd yng ngogledd Cymru i gydweithio â Chomisiynydd Plant i gyflwyno'r gweithdy hwn. Mae'n amserol oherwydd ei fod yn dilyn cyfres o gyfarfodydd y mae'r Comisiynydd Plant wedi'u cynnal gyda phob awdurdod lleol yng Nghymru.	

6.5 Amcan Lliniaru Effaith Tlodi:

Bwriad: I ddeall mwy am beth mae tlodi yn edrych fel yng nghymunedau Gwynedd a Môn. Rydym yn gweithio gyda'r sefydliadau sy'n arbenigo yn y maes tlodi yng Ngwynedd a Môn i sicrhau bod gan gwasanaethau cyhoeddus yn yr ardal ddealltwriaeth gyffredin o dlodi ac i helpu sefydliadau i feddwl yn fwy strategol am eu rôl wrth ddarparu datrysiadau.	
Ffur Cyflawni:	Dashfyrddau gwybodaeth ar dlodi fel rhan o'r asesiadau llesiant. Gweithdai i Aelodau'r Bwrdd a swyddogion maes tlodi yn eu sefydliadau
Cydweithio gyda:	Cyngor Sir Ynys Môn, Cyngor Gwynedd, CAB, ADRA, Medrwn Môn, Mantell Gwynedd
Nawdd ariannol	Dim arian ychwanegol tu hwnt i gyllidebau cyfredol yr aelodau
Amserlen	Wedi llithro i Haf 2026
Deilliannau:	• Gwybodaeth dashfwrdd diweddaraf gan y partneriaid • Erbyn diwedd y sesiynau bydd gan gyfranogwyr: ○ Dealltwriaeth ddyfnach o ba rai o'u defnyddwyr gwasanaeth sy'n byw mewn tlodi a goblygiadau hyn ar gyfer penderfyniadau rheoli a gweithredol ar gyfer y gwasanaethau a ddarperir ganddynt. ○ Y sgiliau i wneud eu dadansoddiad eu hunain o ba rai o'u defnyddwyr gwasanaeth sy'n byw mewn tlodi. • Wedi datblygu syniadau am y ffordd orau o reoli eu gwasanaethau mewn ffordd sy'n darparu atebion i dlodi yn ardaloedd Gwynedd a Môn.

Camau nesaf:	• Cadarnhau y brîff a'r deilliannau sydd eu angen • Trefnu a chynnal Gweithdai • Cytuno'r camau gweithredu ac adnabod cyfleon i gyd-weithio yn dilyn y Gweithdai
Sut byddwn yn mesur cynnydd:	• Bydd aelodau'r Bwrdd a swyddogion yn deall effaith tlodi ar drigolion a chymunedau. • Bydd aelodau'r Bwrdd a swyddogion yn cynllunio ar sail tystiolaeth ac ymchwil, er mwyn gwneud penderfyniadau gwybodus a sicrhau fod gwasanaethau yn rhagweithiol er mwyn arbed a lliniaru effaith tlodi.
Gweithredu ar y Gymraeg:	<i>I'w gytuno</i>
Gweithredu ar y Dull Pwysau Iach	<i>I'w gytuno</i>

7.0 Ymgysylltu'n lleol:

Roedd y sesiwn Llais y Dysgwyr yn deillio o'r drafodaeth ynglŷn â chlywed llais pobl ifanc yn y Bwrdd a gafwyd yng nghyfarfod llawn y BGC ym mis Medi lle yr oedd Derek Walker yn bresennol. Fe nododd Pennaeth Coleg Menai a Choleg Meirion-Dwyfor bod trafndiaeth yn codi'n aml gyda'r myfyrwyr o ran yr agwedd a oedd yn eu poeni fwyaf. Peilotwyd sesiwn gyda detholiad o fyfyrwyr Coleg Menai ym Mangor, gyda chanran ohonynt yn byw yn Ynys Môn ac yn cymudo i Fangor yn ddyddiol. Rhennir adborth o'r sesiwn gydag aelodau'r BGC yn ystod y cyfarfod nesaf, a hefyd gydag aelodau'r Is-Grŵp Siarter Teithio Llesol. Bydd y Bwrdd yn cefnogi Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn gyda ymgynghoriad â phobl ifanc y rhanbarth ynglŷn â thrafnidiaeth a chymudo yn gynnar yn y flwyddyn newydd.

8.0 Camau Nesaf

Yn dilyn adrodd i'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio ar 20/01/26 bydd yr adroddiad yn cael ei rannu gydag Aelodau'r Bwrdd gydag unrhyw argymhellion. Bydd yr adroddiad hefyd yn cael ei rannu a'i graffu gyda Phwyllgor Craffu Cyngor Gwynedd ar 22/01/26.

Diwedd